

Ez a szakasz Olaszország bírósági rendszeréről nyújt áttekintést.

Igazságszolgáltatás szervezete – bírósági rendszerek

Az olasz bírósági rendszer a római *ius civile*-n alapul.

A bírói és az ügyészi funkciót az igazságszolgáltatási szervezet tagjai látják el. Az igazgatási funkciót az Igazságügyi Minisztérium látja el.

A bíráskodás a következő területekre osztható fel:

rendes polgári és büntető,
közigazgatási,
állami pénzügyi és gazdasági
katonai,
adóügyi bíráskodás.

A közigazgatási ügyekben az igazságszolgáltatást a regionális közigazgatási bíróságok (*Tribunali Amministrativi Regionali* vagy *TAR*) és az Államtanács (*Consiglio di Stato*) végzik.

Az állami pénzügyi és gazdasági ügyekben az igazságszolgáltatást az Állami Számvevőszék (*Corte dei conti*) gyakorolja. Ezen ügyek főügyészének hivatala a számvevőszék mellett működik.

Az adóügyekben az igazságszolgáltatást a megyei adóügyi bizottságok és a helyi adóügyi bizottságok végzik.

A katonai ügyekben az igazságszolgáltatást a katonai bíróságok, a katonai fellebbviteli bíróság, a végrehajtást felügyelő katonai bíróság, a katonai bíróságokon működő katonai ügyészek, a katonai fellebbviteli bíróságon működő katonai főügyészek és a Semmitőszéken működő főügyész látják el.

A rendes polgári jogi és büntetőjogi ügyekben az igazságszolgáltatási feladatot az igazságszolgáltatási szervezet tagjai látják el, amely egyrészt az ítélkezési funkciót betöltő bírákat, másrészt az ügyészi hivatal nyomozási feladatot ellátó igazságügyi tisztviselőit jelenti.

A bíróságok igazgatása

Az Alkotmány a kormányzati szervek közül – különleges funkciója, szerepe és az igazságszolgáltatással való kapcsolata miatt – az Igazságügyi Minisztérium feladatává teszi a bírósági rendszer igazgatását.

Egy nagyon nehéz állami vizsgát követően a bírákat a saját döntésüknek megfelelő hatáskörű bíróságra jelölik ki. Nem jelölhetők ki, léptethetők elő, mozdíthatók el, helyezhetők át vagy vonhatók felelősségre a *Consiglio Superiore della Magistratura* vagy *CSM* (Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács) döntése nélkül, és ebben az esetben is csak a különleges védelem biztosítékai mellett.

Minden bírásra vonatkozó ügy elbírálása a CSM hatáskörébe tartozik, amely biztosítja a bírák és jogállásuk függetlenségét.

Az Olasz Köztársaság elnöke egyben a CSM elnöke is.

Az Igazságügyi Minisztérium két szinten gyakorolja igazgatási és szervezési funkcióját:

A központi szervezetrendszeren belül (*dipartimenti*), főképpen Rómában, különös hatáskörök tekintetében pedig helyi szinten is,

Az igazságügyi hivatalokban, bíróságokon, fellebbviteli bíróságokon stb.

Az igazgatási szerep egyben az igazságszolgáltatási tevékenységet végző személyi állományért való felelősséget is jelenti.

A bíróságok (vagy ügyészségek) élén a következő személyek állnak:

A főtisztviselő, aki az igazságügyi tisztviselőkért (a bírákért vagy ügyészekért) felelős, és meghozza a hivatali döntéseket.

A bíróság igazgatója (*dirigente*), akinek feladata a lakosság számára nyújtandó igazságszolgáltatási tevékenységek megszervezése, valamint a bírák és ügyészek számára nyújtandó belső szervezeti támogatás biztosítása. A bíróság igazgatója áll az ügyviteli személyi állomány élén.

A bíróságok típusai – rövid leírás

A bíróságok az alábbiak szerint tagolódnak:

Elsőfokú bíróságok

Békebírák (*giudici di pace*) – tiszteletbeli (nem hivatásos) bírák. Kisebb jelentőségű polgári és büntető ügyeket tárgyalnak.

Bíróságok (*tribunali*) – súlyosabb ügyeket tárgyalnak.

A büntetés-végrehajtást felügyelő hivatal (*ufficio di sorveglianza*) – első fokon büntetőügyeket tárgyal (elítéléssel, elítéltekkel kapcsolatos kérdések stb.).

Fiatalkorúak bírósága (*tribunale per i minorenni*).

Másodfokú bíróságok

Az elsőfokú döntéssel szemben tény- vagy jogkérdésben fellebbezés nyújtható be:

Fellebbviteli bíróság (*corte d'appello*)

Büntetés-végrehajtást felügyelő bíróságok (*tribunale di sorveglianza*) – másodfokú (és néhány különleges esetben elsőfokú) bíróság büntetőügyekben

Harmadfokú bíróságok

A legmagasabb fokú bíróság előtt jogsértés miatt lehet jogorvoslattal élni:

Legfelsőbb bíróság (*corte di cassazione*) – országos illetékességgel rendelkezik, és legfelsőbb fórumként ítélkezik.

A bíróságokon belül különleges egységek is vannak. Az esküdtek részvételével működő bíróság (*corti d'assise*) két hivatásos bíróból és hat esküdtből áll. Az esküdteket rövid időre az állampolgárok közül választják, hogy közreműködjenek az igazságszolgáltatásban, és a társadalom különböző rétegeit képviseljék.

Ezek a bíróságok a súlyosabb bűncselekményekről döntenek (emberölés, súlyos erőszakos bűncselekmények és ehhez hasonló ügyek).

Az igazságügyi tisztviselők, akik a bírósági eljárás során az ügyész szerepét töltik be:

Első fokon eljáró ügyészek (*procuratore della Repubblica presso il Tribunale*) és helyettes ügyészek (*sostituti procuratori*)

Másodfokon eljáró főügyészek (*procuratore generale presso la Corte d'appello*) és helyettes főügyészek (*sostituti procuratori generali*)

A legfelsőbb bírósági főügyész (*procuratore generale presso la Corte di cassazione*) és helyettesei (*sostituti procuratori generali*)

Olaszországban az ügyészi funkciót igazságügyi tisztviselők töltik be, akik a hivatalvezető ügyész felügyelete alatt végzik tevékenységüket. Ez egyfajta hierarchiát eredményez, ami azonban csak az ügyészségekre jellemző.

A bírósági hierarchia

	Polgári igazságszolgáltatás	Büntető igazságszolgáltatás	Fiatalkorúak igazságszolgáltatása	Büntetés-végrehajtást felügyelő igazságszolgáltatás
Első fok	Békebíró	Békebíró	Fiatalkorúak bírósága	Büntetés-végrehajtást Felügyelő Hivatal /Bíróság
Másodfok	Bíróság	Bíróság	A fellebbviteli bíróság	Büntetés-végrehajtást
	Fellebbviteli bíróság	Fellebbviteli bíróság	különleges egysége	Felügyelő Bíróság
Jogsértésen alapuló jogorvoslat	Legfelsőbb bíróság (vagy Semmítőszék)	Legfelsőbb bíróság (vagy Semmítőszék)	Legfelsőbb bíróság (vagy Semmítőszék)	Legfelsőbb bíróság (vagy Semmítőszék)

Jogi adatbázisok

Az [olasz Igazságügyi Minisztérium](#) honlapja az igazságszolgáltatásra, az Igazságügyi Minisztériumra, a különböző hivatalok feladataira és elérhetőségeire vonatkozó információkat tartalmaz.

A [Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács](#) honlapja olaszul, angolul és franciául nyújt tájékoztatást az olasz igazságszolgáltatási rendszerről.

Mindkét honlap ingyenesen elérhető.

Utolsó frissítés: 24/02/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Az egyes tagállamok által gondozott, e honlapon helyet kapott nemzeti tartalmak frissítése jelenleg zajlik, tekintettel az Egyesült Királyság kilépésére az Európai Unióból. Előfordulhat, hogy néhány részlet elkerülte a figyelmünket, és egy adott weboldal még nem tükrözi a megváltozott helyzetet. Igyekszünk mihamarabb naprakésszé tenni a teljes tartalmat.